

Genel Değerlendirme

2020 yılı ilk çeyreğinde küresel çapta yayılan salgın, belirsizlikleri artırmış ve küresel iktisadi faaliyetin dünya genelinde önemli ölçüde daralmasına yol açmıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülke (GOÜ) merkez bankaları ve mali otoriteleri tarafından uygulamaya konulan hızlı ve etkili önlemler küresel finansal istikrarın sürdürülmesine katkı yapmıştır. Mevcut Rapor döneminde merkez bankaları genişleyici para politikası duruşlarını büyük ölçüde korumayı tercih etmiştir. Küresel Finansal Kriz sonrası devreye alınan reformlar da bu süreçte finansal sistemin dayanıklılığını desteklemiştir.

Mayıs ve Haziran aylarında sosyal izolasyon tedbirlerinin dünya çapında kademeli şekilde gevşetilmesi ve salgın boyunca uygulanan destekleyici politikaların etkisiyle ekonomiler toparlanmaya başlamıştır. Bununla beraber, salgının önümüzdeki dönemdeki seyrine dair belirsizlikler, özellikle para politikalarının azalan manevra alanı, zayıf büyüme görünümü ve yüksek borçluluk, küresel finansal sistem için kırılabilirlik riski teşkil etmektedir. Salgının olumsuz yansımaları ile mücadelede, bir yandan mevcut reform kazanımlarının korunmasının, diğer yandan ulusal ve uluslararası otoritelerin işbirliğini güçlendirerek reform çalışmalarının kararlı biçimde sürdürülmesinin önemi artmıştır.

Ülkemizde salgının iktisadi faaliyet üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmayı amaçlayan, iç talebi ve istihdamı destekleyici tedbirlerin katkısıyla iktisadi faaliyet yılın üçüncü çeyreğinde güçlü bir toparlanma göstermiştir. Mevcut Rapor döneminde salgının seyrinin hafiflemesiyle birlikte bu döneme özgü geçici uygulamalar tedrici olarak kaldırılmaya başlamıştır. Ekonomideki toparlanma geniş bir sektörel yayılımla devam ederken, küresel ölçekte seyahat kısıtlamalarının kısmen devam etmesi ve salgın kaynaklı kısıtlı hareketlilik, turizm faaliyetleri başta olmak üzere hizmet sektöründeki toparlanmayı sınırlamaktadır. İhracattaki belirgin toparlanmaya rağmen, ithalat talebinde hızlı kredi genişlemesi ve dolarizasyon eğilimiyle güçlenen altın talebi kaynaklı artış ve turizm gelirlerindeki zayıf seyir cari işlemler açığını artırmıştır. Kredi büyümesinde ve parasal büyüklüklerde kademeli sıkılaştırma adımlarıyla başlayan dengelenmenin önümüzdeki dönemde cari işlemler açığını sınırlayacağı değerlendirilmektedir.

Küresel ekonomi politikalarının etkilerine yönelik belirsizlikler azalmakla birlikte finansal piyasalarda oynaklık uzun dönem ortalamalarının üzerindeki seyrini sürdürmüştür. Önümüzdeki dönemde gelişmiş ülkelere uygulanan genişleyici para politikaları sonucunda iyileşen küresel risk iştahı ve likidite koşulları, GOÜ risk primleri ve bu ülkelere yönelik portföy akımları açısından olumlu olabilecektir. Bu süreçte, Türkiye'nin risk primi ve döviz kuru oynaklığında ise ülkemize özgü faktörlerin de etkisiyle artış görülmüştür. Fiyat istikrarına odaklı sıkı para politikası ile koordineli olarak diğer ekonomi politikalarında atılmakta olan adımlarla parasal büyüklükler ve kredi büyümesinde sağlanacak yavaşlama, makrofinansal istikrarı destekleyerek risk primlerinde düşüşe neden olabilecektir.

2020 yılı ikinci çeyreğinde uygulamaya alınan tedbirler ve kredi teşvikleri sayesinde, gelir kaybına uğrayan bireylerin likidite ihtiyacı ve faaliyetleri yavaşlayan firmaların işletme sermayesi ihtiyacı desteklenmiştir. Söz konusu uygulamalar sonucunda kur etkisinden arındırılmış (KEA) yıllık toplam kredi büyümesi ivmelenerek 2020 yılı Mayıs ayındaki yüzde 17 seviyesinden Ağustos ayında yüzde 25'e yükselmiştir. İktisadi faaliyette güçlü kredi ivmesiyle sağlanan hızlı toparlanmanın enflasyona ve dış dengeye yansımaları gözetilerek Ağustos ayı başından itibaren para politikasında aşamalı sıkılaştırma adımları atılmaya başlanmıştır. TCMB, fiyat istikrarı amacı doğrultusunda temel politika aracı olan 1 hafta vadeli repo ihale faiz oranını Eylül ve Kasım aylarında önemli ölçüde yükselterek parasal sıkılaştırma gerçekleştirmiş; Kasım ayında şeffaflığı, öngörülebilirliği ve para politikasının etkinliğini artırmak amaçlarıyla likidite yönetimi operasyonel çerçevesinde değişikliğe giderek kısa vadeli fonlamanın tamamının politika faizinden yapılmasına karar vermiştir. Para politikasındaki belirgin sıkılaştırmanın yanı sıra, aktif rasyosu ve tüketici kredi vadelerinin yeniden düzenlenmesi dâhil olmak üzere kredi piyasasını dengeleyecek politika adımları atılmıştır. Söz konusu aksiyonların krediler üzerindeki etkileri hızlı bir şekilde görülmüş, Haziran ayında yüzde 50'yi aşan 13 haftalık KEA ticari kredi büyümesinin yıllıklandırılmış

değeri, Eylül ayı itibarıyla yüzde 10'a gerilemiştir. Para politikasındaki sıkılaşmaya BDDK düzenlemelerinin koordineli bir şekilde eşlik etmesi, kredi ivmesinin yavaşlaması ve aktarım kanalının etkin işleyişi açısından olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Reel sektör firmalarının yurt içi ve yurt dışından kullandığı krediler ile tahvil ihraçlarını içeren finansal borçlarının GSYİH'ye oranı (finansal borçluluk oranı), 2020 yılı Ocak ayındaki yüzde 56 seviyesinden Ağustos ayı itibarıyla 13 puanlık artışla yüzde 69'a yükselmiştir. Bu dönemde, reel sektör borçluluğundaki artışta, salgının etkilerini azaltmak amacıyla kullanılan teşvikli kredilerdeki yükseliş belirleyicidir. Reel sektörün 2018 yılından beri süregelen YP borç azaltımı devam etmiş, 2019 yılı Ağustos ayında 307 milyar ABD doları olan ithalat borçları dâhil döviz cinsi yükümlülükleri 2020 yılı Ağustos ayı itibarıyla 295 milyar ABD dolarına gerilemiştir. YP borçluluğundaki düşüş döviz kurları üzerinde baskı yaratmış olsa da, reel sektörün kur oynaklıklarına karşı kırılma eğilimini azaltmıştır. Öte yandan, YP finansal borçluluk oranı YP kredilerde devam eden azalışa rağmen döviz kurundaki artışa bağlı olarak bir önceki yılın aynı ayına göre sınırlı yükselişle 2,1 puan artarak 2020 yılı Ağustos ayında yüzde 39'a yükselmiştir. Bununla birlikte reel sektör toplam finansal borçluluk oranının halen dünya ortalamasının gerisinde olduğu görülmektedir. Finansal koşullarda Ağustos ayından itibaren görülen sıkılaşmanın önümüzdeki dönemde reel sektör borçluluk oranlarını sınırlaması beklenmektedir.

Salgın döneminde uygulanan kredi kampanyalarının etkisiyle hanehalkı finansal yükümlülük büyümesi, hanehalkı finansal varlık büyümesinden sınırlı bir şekilde daha yüksek gerçekleşmiştir. Son yıllarda gerileme eğiliminde olan hanehalkı finansal kaldıraç oranı salgın döneminde yüzde 36 seviyesinde yataylaşmıştır. Diğer taraftan, Türkiye'de yüzde 15 civarında olan hanehalkı borcunun GSYİH'ye oranı, GOÜ ortalamasının oldukça altında seyretmeye devam etmektedir.

Bu dönemde yoğun olarak gerçekleştirilen yapılandırma ve taksit öteleme uygulamaları bireylerin borç servis kapasitelerine ve firmaların nakit akışı döngülerine katkıda bulunarak bankacılık sektörünün aktif kalitesi görünümünü desteklemiştir. Ayrıca kredilerin yakın izleme ve TGA olarak sınıflandırılmasına yönelik geri ödemede gecikme sürelerini uzatan BDDK düzenlemesi, takip hesaplarına geçişin yanı sıra salgının aktif kalitesi ve kredi riski görünümünde ilave bozulmalara yol açma kapasitesini sınırlamış, böylelikle TGA bakiyesi mevcut Rapor döneminde yataya yakın seyretmiştir. Kredilerde yaşanan güçlü artış ve iktisadi faaliyetteki hızlı toparlanma ile canlı kredi hacmi artmış, böylece TGA oranı 2020 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 4,1 seviyesine gerilemiştir. Aktif kalitesi göstergelerindeki iyileşme, kredi artışının ölçek ve tür bazında genele yaygın olarak gerçekleşmesiyle tüm kredi kırılımlarında gözlenmiştir. Önümüzdeki dönemde salgın kaynaklı belirsizliklerin ne yönde şekilleneceğinin yanı sıra fonlama imkânı ile finansal koşulların kredi büyümesi ve iktisadi faaliyet üzerindeki etkisinin, sektörün kredi riski görünümü açısından belirleyici olacağı değerlendirilmektedir.

Kredilerin yakın izleme ve TGA olarak sınıflandırılmasına yönelik düzenlemenin gelişimi, yapılandırılan veya ötelenen kredilerde geri ödeme vadelerinin yaklaşması ile kredi büyümesindeki yavaşlamaya bağlı olarak önümüzdeki dönemde TGA oranında artış gözlenebileceği öngörülmektedir. Bununla birlikte, ekonomideki toparlanmanın katkısıyla TGA artışının makul düzeylerde kalması beklenmektedir.

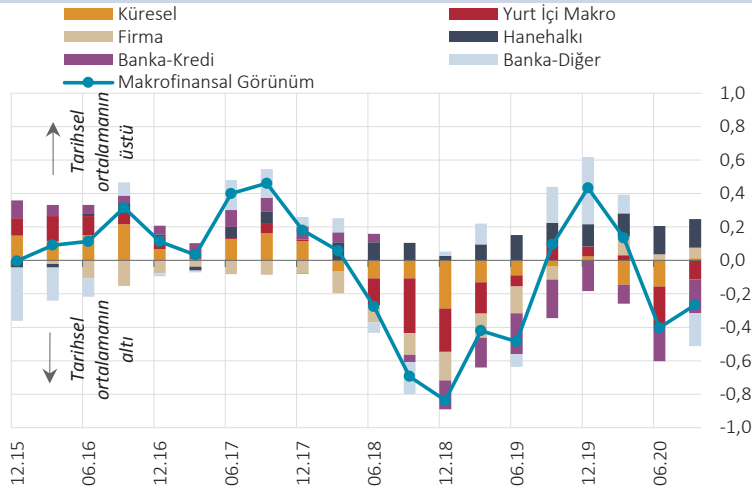
Kredilerde gözlenen hızlı artış mevduat büyümesiyle desteklenmiş ve sektörün kredi-mevduat oranı (K/M) yatay seyrini koruyarak 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla yüzde 99 seviyesinde gerçekleşmiştir. Kredi büyümesinin TL tarafta belirginleşmesi TL K/M oranındaki yukarı yönlü harekette etkili olmuştur. Zayıf seyreden YP kredi talebi ile YP mevduat tercihinin güçlenmesi, YP K/M oranında bir miktar gerilemeye yol açmıştır. 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla TL ve YP K/M oranları sırasıyla yüzde 149 ve yüzde 57 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörü dış borç çevirme oranı, ödeme takviminin yoğunlaştığı Nisan ve Mayıs aylarının ardından mevcut Rapor döneminde de yüksek seyrini koruyarak 2020 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 103 olarak gerçekleşmiştir. Son dönemde sendikasyon kredilerine ek olarak uluslararası kalkınma ve yatırım bankalarından elde edilen uzun vadeli fonlama kaynakları sektörün fonlama koşullarını desteklemiştir.

Mevcut Rapor döneminde bankacılık sektörü kârlılık göstergeleri kısmen yatay seyretmiştir. Salgının finansal piyasalar üzerindeki etkileri sonucu kârlılıkta kısa süreli dalgalanmalar gözlenmiştir. Son dönemde faiz oranlarında gerçekleşen artışın vade yapısına bağlı olarak ortalama mevduat fiyatlamasına daha hızlı yansımalarının, yavaşlayan kredi büyümesi ortamında kârlılık üzerinde düşürücü etkisi olabilecektir. Diğer taraftan, bankalarca temkinli bir yaklaşımla ayrılmış olan karşılıklar kârlılık üzerinde TGA artışı kaynaklı baskıyı sınırlayabilecek, bankacılık sistemi aracılık maliyetlerinin azaltılmasına yönelik düzenlemeler ise bankacılık sistemi kârlılığını destekleyebilecektir.

Sektörün sermaye yapısı güçlü bir görünüm sergilemektedir. 2020 yılı Mart-Mayıs döneminde sermaye yeterlilik rasyosunda (SYR) belirgin artış gözlenmiştir. Bu gelişmede, SYR hesaplamasına ilişkin düzenlemeler ve kamu bankalarına sağlanan sermaye desteği etkili olmuştur. Kredi piyasasındaki ivmelenmeyle sektör SYR'sinde bir miktar düşüş gözlenmekle birlikte, son dönemde kredilerde görülen yavaşlama sonucunda SYR yataylaşmıştır.

Grafik I.1: Makrofinansal Görünüm Endeksi (Standardize Endeks ve Katkıları)

Dipnot: Endekse ilişkin detaylar için bakınız, Finansal İstikrar Raporu - Kasım 2019, Kutu I.1.II.

Finansal İstikrar Raporunun alt bölümlerinde yer alan temel göstergeler kullanılarak hesaplanan Makrofinansal Görünüm Endeksi, 2020 yılı ilk iki çeyreğinde gerilemiş olup; yılın üçüncü çeyreğinde sınırlı miktarda yükselmekle birlikte halen uzun dönem ortalamasının altında seyretmektedir (Grafik I.1). Destekleyici politika adımları ve teşviklerin etkisiyle, makrofinansal görünümdeki bozulma sınırlanmış ve gecikmeli etkilerle birlikte endeks üçüncü çeyrekte artış kaydetmiştir. Bu dönemde küresel finansal koşullar yılın ilk yarısına kıyasla daha destekleyici bir konumda olmuş; yurt içi makroekonomik ortam iktisadi faaliyette kaydedilen toparlanmayla bir miktar iyileşse de bunun enflasyon ve cari denge görünümüne yansımaları nedeniyle makrofinansal riskler önemini korumuştur. Önümüzdeki dönemde, fiyat istikrarı odaklı sıkı para politikası duruşu ve ilgili paydaşlarla koordinasyon içerisinde uygulamaya konulacak diğer politikalar makrofinansal istikrara yönelik riskleri sınırlayabilecektir.

Kutu I.1.1

Finansal Piyasaların Etkin İşleyişine Yönelik Atılan Adımlar

Koronavirüs salgınının küresel büyüme görünümünü zayıflatması, firma ve hanehalkı nakit akışlarının bozulmasıyla yerel ve küresel piyasalarda yaşanan likidite sıkışıklığı karşısında birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke otoriteleri iktisadi faaliyeti ve makrofinansal istikrarı destekleyici tedbirler almıştır.

Salgının Türkiye ekonomisi üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlamak amacıyla yakın dönemde uygulamaya koyulan parasal ve mali tedbirler, ekonominin üretim potansiyelini destekleyerek finansal istikrara ve iktisadi faaliyetteki toparlanma sürecine katkıda bulunmuştur. Toparlanmanın güç kazanması ve alınan önlemlerin iç ve dış ekonomik dengede yarattığı olumsuz yan etkiler nedeniyle yılın üçüncü çeyreğinde salgının ekonomik etkilerine yönelik politika tedbirleri kademeli şekilde geri alınmaya başlamıştır.

Bu kutuda, mevcut Rapor döneminde finansal istikrarı desteklemek ve piyasaların etkin işleyişine katkıda bulunmak amacıyla uygulamaya konulan tedbir ve düzenleme adımları ana başlıklar altında özetlenmektedir (Tablo I.1.1.1).

Tablo I.1.1.1 Finansal Piyasalara Yönelik Başlıca Tedbir ve Düzenlemeler

TCMB Tarafından Faiz Oranlarına ve Likidite Yönetimine İlişkin Atılan Adımlar	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
18 Haziran 2020	Vadesine en çok 3 ay kalan senetler karşılığında yapılacak reeskont ve avans işlemlerinde uygulanacak iskonto faiz oranları 375 bp indirilerek sırasıyla yüzde 9 ve yüzde 10 olarak belirlenmiştir.
6 Ağustos 2020	Hedefli ilave likidite imkânlarının kademeli olarak azaltılacağı açıklanmıştır.
10 Ağustos 2020	Likidite yönetimi çerçevesinde Piyasa yapıcı (PY) bankalara API çerçevesinde tanınan likidite imkân limitleri yarıya düşürülmüştür.
12 Ağustos 2020	PY bankalara API çerçevesinde tanınan likidite imkân limitleri sıfırlanmıştır.
17 Ağustos 2020	Likidite yönetimi kapsamında atılan sıkılaştırma adımları çerçevesinde, 17-24 Ağustos 2020 tarihleri arasında 10 milyar TL tutarında geleneksel yöntemli repo ihaleleri düzenlenmiştir.
19 Ağustos 2020	TCMB bünyesinde faaliyette bulunan Bankalararası Para Piyasası'nda bankaların borç alabilme limitleri gecelik vadede yapılan işlemler için yarıya düşürülmüştür.
24 Ağustos 2020	İhtiyaç duyulan günlerde geleneksel repo ihalelerine devam edilebileceği ve ihalelere ilişkin detayların veri platformları aracılığıyla paylaşılacağı; geleneksel repo ihalelerinin payının artmasıyla birlikte gerekli görülen günlerde Borsa İstanbul bünyesindeki repo pazarlarında TCMB tarafından yapılan fonlama tutarının azaltılabileceği duyurulmuştur.
24 Eylül 2020	Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 8,25'ten yüzde 10,25'e yükseltilmiştir.
9 Ekim 2020	Swap işlemlerinde uygulanan TL faiz oranı yüzde 10,25'ten yüzde 11,75'e yükseltilmiştir.
3 Kasım 2020	TCMB bünyesinde faaliyette bulunan Bankalararası Para Piyasası'nda bankaların borç alabilme limitleri sıfırlanmış, API kapsamında TL cinsi kira sertifikaları karşılığında kotasyon yöntemiyle gerçekleştirilen gecelik vadeli repo işlemleri durdurulmuştur.
3 Kasım 2020	Swap işlemlerinde uygulanan TL faiz oranı yüzde 11,75'ten yüzde 13,25'e yükseltilmiştir.
19 Kasım 2020	Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 10,25'ten yüzde 15'e yükseltilmiştir.
20 Kasım 2020	Para politikasının operasyonel çerçevesinin sadeleştirilmesi kapsamında, 1 ay vadeli geleneksel yöntemli repo ihaleleri ve geç likidite penceresi imkânlarıyla sağlanan fonlamanın TCMB temel para politikası aracı olan 1 hafta vadeli repo miktar ihaleleriyle yapılmasına; 26 Kasım 2020 tarihine kadar olan 1 haftalık dönemde, gecelik borç verme faiz oranının politika faiz oranı olan yüzde 15 olarak uygulanmasına karar verilmiştir.
20 Kasım 2020	Swap işlemlerinde uygulanan TL faiz oranı yüzde 13,25'ten yüzde 15'e yükseltilmiştir.
25 Kasım 2020	Döviz Karşılığı TL Swap ihaleleri yoluyla gerçekleştirilen vadesi gelmemiş toplam TCMB swap pozisyonu miktarı Döviz ve Efektif Piyasaları işlem limitlerinin yüzde 50'sinden yüzde 60'ına yükseltilmiştir.

Zorunlu Karşılıklar (ZK)¹

Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
26 Haziran 2020 - 8 Ocak 2021	Döneme özgü kredi talebini karşılamada bankalara esneklik sağlamak amacıyla; yıllık reel kredi büyüme oranı yüzde 15'in üzerinde olan bankaların ZK teşviklerinden faydalanabilmeleri için sağlamaları gereken uyarlanmış reel kredi büyüme oranının yüzde 15'ten küçük olma koşulunun yıl sonuna kadar uygulanmamasına karar verilmiştir.
24 Temmuz 2020	Finansal istikrarın desteklenmesi amacıyla YP ZK oranları tüm bankalar için tüm yükümlülük türlerinde ve vade dilimlerinde 300 bp artırılmıştır.
10 Temmuz 2020	TL cinsinden tesis edilen ZK'lara uygulanacak faiz/nema oranı yıllık reel kredi büyümesi koşullarını sağlayan bankalar için yüzde 8'den yüzde 7'ye indirilmiş, koşulları sağlayamayan bankalar için yüzde 0 olan oranda değişiklik yapılmamıştır.
4 Eylül 2020	Reel kredi büyümesi koşullarını sağlayan bankaların YP ZK oranları, tüm vade dilimlerinde geçerli olmak üzere, kıymetli maden depo hesapları için 700 bp, diğer tüm yükümlülükleri için 200 bp artırılmıştır. Buna ek olarak, son dönemde TL likidite yönetimi kapsamında atılan adımlarla uyumlu olacak şekilde, reel kredi büyümesi koşullarını sağlayan bankaların TL ZK oranları 6 aya kadar vadeli tüm mevduat/katılım fonu yükümlülükleri ve 1 yıla kadar vadeli diğer yükümlülükleri için 200 bp, 3 yıla kadar vadeli diğer yükümlülükleri için 150 bp artırılmıştır.
16 Ekim 2020	TL cinsinden tesis edilen ZK'lara uygulanacak faiz/nema oranı yıllık reel kredi büyümesi koşullarını sağlayan bankalar için yüzde 7'den yüzde 9'a, koşulları sağlayamayan bankalar için yüzde 0'dan yüzde 2'ye yükseltilmiştir.
16 Ekim 2020	Döviz cinsinden mevduat/katılım fonu yükümlülükleri için tesis edilen ZK tutarına uygulanan komisyon oranları yarıya düşürülmüştür. Bu çerçevede, ABD doları cinsinden mevduat/katılım fonu yükümlülükleri için yıllık yüzde 1,25; ABD doları dışındaki mevduat/katılım fonu yükümlülükleri için yıllık yüzde 0,125 oranında komisyon uygulanması kararlaştırılmıştır.

İhracat ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Reeskont Kredileri

Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
5 Haziran 2020	Türk lirası reeskont kredileri için tahsis edilen 60 milyar TL'lik imkânın 20 milyar TL'sinin, ülkemiz açısından kritik önem taşıyan selektif sektörlerdeki yatırımların desteklenmesi amacıyla, yatırım taahhütlü avans kredisi olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Azami 10 yıl vadeli ve TCMB politika faiz oranı olan 1 hafta vadeli repo faiz oranının 150 bp altında sabit faizli olarak kullanılacak söz konusu kredilerde firma bazında kullanılabilir azami kredi tutarı, istisnai ve özellikle yatırım projeleri haricinde, 400 milyon TL ile sınırlandırılmıştır.

Mevduat / Katılım Fonları, Kredi Kartları ve Ödeme Sistemleri

Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
2 Haziran 2020	BDDK, 31143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan karar ile bankalar nezdinde bulunan ve hak sahipleri veya mirasçılardan talep edilmeyen 2019 yılı itibarıyla zamanaşımına uğramış her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar için başvuru tarihini, COVID-19 salgınının ekonomik ve sosyal etkilerini göz önüne alarak 15 Eylül 2020 tarihine kadar uzatmıştır. Bu doğrultuda söz konusu tutarların faiz ve kar payları ile birlikte TMSF'ye devredileceği son tarih de 30 Eylül 2020 tarihine kadar uzatılmıştır.
9 Haziran 2020	BDDK, 9053 sayılı Kararı ile kredi kartlarında taksitlendirme sürelerini havayolları, seyahat acenteleri ve konaklama ile ilgili yurt içine ilişkin harcamalarda 12 aydan 18 aya çıkarmıştır.
26 Haziran 2020	31167 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7247 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile çeşitli kanunlarda değişiklik yapılmıştır. Bankacılık Kanununun 76. Maddesinde yapılan değişiklikle, bankaların faaliyet konularına ilişkin akdedilecek sözleşmeler yazılı şekilde veya mesafeli olarak ya da BDDK'nın yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği elektronik araçlarla gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla sözleşmelerin düzenlenebileceği belirtilmiş; böylece sözleşmelerin güncel teknolojik ve dijital yöntemlerle imzalanmasının önu açılmıştır.
9 Temmuz 2020	BDDK, Covid-19 salgınının ekonomik etkilerini sınırlandırma tedbirleri kapsamında aldığı 9093 sayılı Kararı ile aylık veya yıllık ortalama geliri beyan edemeyen veya bankaların tespit edemediği kişiler için 1.300 TL olarak belirlenen kredi kartı sınırını 2.000 TL'ye yükseltmiştir. Ayrıca kararda, asgari ödeme tutarı bir yıl içinde üç kez ödenmeyen kredi kartlarının kullanıma kapatılmasına yönelik hükümlerin 31 Aralık 2020 tarihine kadar kart çıkaran kuruluşlarca uygulanmayabileceği bildirilmiştir.

¹ Yürürlük tarihi ZK tesis dönemi başlangıç gününü göstermektedir.

21 Ağustos 2020	Türkiye'nin kendi ulusal karekod standartlarının yer aldığı "Ödeme Hizmetlerinde TR Karekod'un Üretilmesi ve Kullanılması Hakkında Yönetmelik" 31220 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili yönetmelikle ödemeler ekosistemi içerisinde yer alan aktörler arasında ortak bir dil kullanarak birlikte çalışabilirliği sağlamak, yenilikçi girişimleri desteklemek ve ödemelerde karekod kullanımının yaygınlaştırılmasına katkı sunmak amaçlarıyla ödemeler alanı için standart bir karekod yapısı ve kurallar oluşturulmuştur.
25 Eylül 2020	BDDK tarafından Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelik'te yapılan değişiklikler 31255 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikte tanımsal değişikliklerin yanı sıra, banka ve kredi kartlarında genel işlem şartları ile kredi kartı çıkarma ve kredi kartı limitlerine ilişkin düzenlemeler de yer almıştır. Düzenlemede ayrıca uzaktan (mesafeli) kart sözleşmesi çerçevesi belirlenmiştir.
30 Eylül 2020	TL üzerinden açılmış mevduat ve katılım hesapları faiz ve kar payı üzerinden alınan stopaj oranlarında yapılan değişiklik, 31260 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre stopaj oranları, üç ay süreyle sınırlı olmak üzere (31 Aralık 2020 tarihine kadar) TL mevduat faizleri; vadesiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar (6 ay dâhil) vadeli hesaplarda yüzde 5 (Eski oran yüzde 15), 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli hesaplarda yüzde 3 (Eski oran yüzde 12), 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda yüzde 0 (Eski oran yüzde 10) ve enflasyon oranına bağlı olarak değişken faiz oranı uygulanan 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda yüzde 0 olarak belirlenmiştir.
1 Kasım 2020	Kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami faiz oranlarının güncel piyasa koşullarını yansıtan, öngörülebilir ve kurala bağlı bir yöntem ile belirlenmesine karar verilmiştir. Buna göre, kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami faiz oranları, fonlama maliyetinin göstergesi olarak, bankaların ağırlıklı ortalama mevduat faiz oranları -üzerinden Bankamızca hesaplanan referans oran esas alınarak belirlenecektir. Bu çerçevede, aylık azami akdi faiz oranı TL cinsinden işlemlerde referans orana 55 bp eklenerek, YP cinsinden işlemlerde TL cinsinden oranın yüzde 80'i olarak; aylık azami gecikme faiz oranı ise aylık azami akdi faiz oranına 30 baz puan eklenerek belirlenecektir.
12 Kasım 2020	TCMB, yeni bir ödeme sistemini hizmete açmak üzere hazırlıklarını tamamlamıştır. FAST (Fonların Anlık ve Sürekli Transferi) olarak isimlendirilen bu yeni sistem ile farklı bankalardaki hesapları arasındaki para transferlerinin, saniyeler içerisinde, 7 gün 24 saat gerçekleştirme imkanı gelmiştir. FAST Sisteminin, 18 Aralık 2020 tarihinden itibaren pilot uygulama olarak hizmete alınması ve kademeli bir şekilde vatandaşların kullanımına açılması planlanmaktadır. Sistemin kısa bir zaman içerisinde tüm finansal kuruluşları kapsayacak şekilde yaygınlaşması hedeflenmektedir.
Kredi Kullanımına ve Borç Ödemelerine Dönük Düzenlemeler	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
23 Temmuz 2020	31194 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı kararına göre, COVID-19 salgını nedeniyle zarar gören esnaf ve sanatkârların kapsam dâhilindeki kredi borçlarından 1 Temmuz-30 Eylül arasında vadesi dolacak olan ve 1 Temmuz itibarıyla itfa edilmeyenler, başvuru şartı aranmaksızın ilgili mevzuata göre faiz tahakkuk ettirilerek, taksit sayısı değişmeksizin ve erteleme dönemi boyunca çalışan sayısını azaltmayacağı koşuluyla üç ay süreyle ertelenmiştir.
4 Eylül 2020	BDDK 9131 sayılı kararıyla Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik çerçevesinde kredi veren bankalar ile Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik çerçevesinde kredi veren finansal kiralama, faktoring ve finansal şirketlerin tüketici kredilerine ilişkin genel vade sınırını 60 aydan 36 aya indirmiştir.
16 Ekim 2020	Türkiye Bankalar Birliği (TBB), koronavirüs salgının etkilerinin azaltılması, üretim ve istihdam kapasitelerinin korunmasını desteklemek amacıyla 10 milyar TL tutarında KGF kefaletli "turizm destek paketi" başlatılacağını duyurmuştur. Paket kapsamındaki kredilerin 1 Kasım 2021 tarihini aşmamak kaydıyla, azami 12 ay ödemesiz dönemli olmak üzere 48 ay vadeli olacağı, faiz oranının ise, sabit faizli krediler için azami yüzde 14,5, değişken faizli krediler için ise TLREF + 200 bp olarak belirleneceği duyurulmuştur. Yararlanıcı başına kefalet üst limiti 32 milyon TL ve kredi üst limiti ise 40 milyon TL'dir.
26 Ekim 2020	Kamu mevduat bankaları KOBİ'lere yönelik "Mikro İşletmeler Destek Paketi" başlatılacağını duyurmuştur. Buna göre cirosu 3 milyon TL'ye kadar olan işletmelere 48 aya kadar vade ve yıllık yüzde 11,5 faiz oranıyla KGF teminatlı kredi kullanım imkânı sağlanmıştır.
Kredi ve Alacakların Sınıflandırılması ve Yasal Rasyo Sınırlamaları	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
1 Haziran 2020	BDDK'nın 29 Mayıs 2020 tarihli ve 9042 sayılı Kurul Kararı ile -31 Mart 2020 tarihi itibarıyla bankalar mevduatı hariç mevduat toplamı 25 milyar TL'nin altında kalan bankalara 31 Aralık 2020 tarihine kadar AR'ye uyum için süre tanınmasına,

	-AR'ın pay kısmındaki "Krediler" kalemindeki KOBİ kredileri, proje finansman kredileri ve ihracat kredilerinin 1,1 katsayısı ile ağırlıklandırılmasına, -3 aydan kısa vadeli kredilerin "Krediler" kalemine dâhil edilmemesine, -Bankaların müşterileri ile yaptıkları TL cinsi repoların ve ihrac ettikleri 6 aydan kısa vadeli TL finansman bonoları "TL Mevduat" kaleminde dikkate alınmasına, -Bankaların müşterileri ile yaptıkları YP cinsi repoların "YP Mevduat" kaleminde dikkate alınmasına, -AR'ın payda kısmının hesaplanmasında "YP Mevduat" kalemi toplamının, YP kredilere kadar olan kısmına 1 katsayısının, YP kredileri aşan kısmına ise 1,75 katsayısının uygulanmasına, karar verilmiştir.
1 Ağustos 2020	BDDK'nın 10 Ağustos 2020 tarihli ve 9125 sayılı Kurul Kararı ile -Asgari AR değerinin mevduat bankaları ve katılım bankaları için sırasıyla yüzde 95 ve yüzde 75 olarak belirlenmesi, -AR'ın pay ve payda kısımlarında yer alan tüm YP kalemlerinin TL'ye çevrimi için bir önceki takvim ayında gerçekleşen ortalama TCMB kurunun kullanılması, -AR'ın pay kısmındaki "Menkul Kıymetler" kalemine, Gayrimenkul Yatırım Fonlar ile Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına kullanılan fonların dâhil edilmesi, -AR'ın payda kısmında "YP Mevduat" kalemine dâhil edilebilen kaynaklardan yurt dışı yerleşik gerçek ve tüzel kişilerden sağlanan kaynaklara 1,75 katsayısı uygulanmaması, kararlaştırılmıştır.
1 Ekim 2020	BDDK'nın 28 Eylül 2020 tarihli ve 9170 sayılı Kurul Kararı ile asgari AR değeri mevduat bankaları ve katılım bankaları için sırasıyla yüzde 90 ve yüzde 70 olarak belirlenmiştir.
1 Kasım 2020	BDDK'nın 26 Ekim 2020 tarihli ve 9238 sayılı Kurul Kararı ile yurt içi bankaların yurt içindeki diğer bankalara kullandırdıkları, -1 yıldan uzun vadeli YP kredileri, doğrudan kullanılmış olan kredi tutarı nispetinde, -Sendikasyon kredileri ise, krediyi kullandıran bankanın sendikasyondaki payı nispetinde AR'ın pay kısmında yer alan "Krediler" kalemine, kullandırım anındaki orijinal vadelerinin dikkate alınması suretiyle 1,00 katsayısı ile dahil edilmiştir.
31 Aralık 2020	BDDK'nın 24 Kasım 2020 tarihli ve 9271 sayılı Kurul Kararı ile AR hesaplamalarına son verilmiştir.
Yurt Dışı Yerleşiklerle Yapılan Türev İşlem Düzenlemeleri	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
28 Temmuz 2020	BDDK'nın 9109 sayılı Kurul Kararı ile Uluslararası Kalkınma Bankalarının (UKB) yurt içi piyasadan sağlayacakları TL likiditeyi yalnızca yurt içi piyasalarda: -Yurt içi yerleşik şirketlere kredi vermek, -TL cinsinden menkul kıymet almak, -Fazla TL likiditenin yurt içi bankalarda depo edilmesini sağlamak amacıyla hesap açtıklarını yurt içi bankalara yazılı beyan ve taahhüt etmek ile BDDK'nın olumlu görüş vermesi koşuluyla 12 Nisan 2020 ve 5 Mayıs 2020 tarihli Kurul kararlarıyla getirilen TL'ye erişim sınırlamalarından muaf olmaları kararlaştırılmıştır.
6 Ağustos 2020	BDDK, UKB'ler dışındaki yurt dışında yerleşik bankalara temin edecekleri TL likiditeyi TL cinsinden menkul kıymet almak ve fazla TL likiditenin yurt içi bankalarda depo edilmesini sağlamak amacıyla hesap açtıklarını yurt içi bankalara yazılı beyan ve taahhüt etmek ile BDDK'nın olumlu görüş vermesi koşuluyla söz konusu hesaplarda gerçekleştirecekleri -Vadede TL alım yönündeki döviz swap işlemlerinin, -BIST FX Swap Piyasası'nda vadede TL alım yönündeki swap işlemlerinin, -BIST repo piyasalarındaki repo ve ters repo işlemlerinin, -Yurt içi yerleşik bankalarla yapılan TL depo işlemlerinin 12 Nisan 2020 ve 5 Mayıs 2020 tarihli Kurul kararlarıyla getirilen TL'ye erişim sınırlamalarından muaf olmalarını kararlaştırmıştır.
25 Eylül 2020	BDDK, bankaların yurt dışı yerleşiklerle gerçekleştirdikleri vadede TL alım ve vadede TL satım yönündeki para swapı, forward, opsiyon ve diğer türev işlemlerin bankaların özkaynaklarına oranına ilişkin olarak 12 Nisan 2020 tarihinde getirilen limitleri, vadede TL alım işlemleri için yüzde 10'a, vadesine 7 gün, 30 gün ve 1 yıl kalan vadede TL satım işlemleri için ise sırasıyla yüzde 2, 5 ve 20 seviyelerine yükseltmiştir.
11 Kasım 2020	BDDK, bankaların yurt dışı yerleşiklerle gerçekleştirdikleri vadede TL satım yönündeki para swapı, forward, opsiyon ve diğer türev işlemlerin bankaların özkaynaklarına oranına ilişkin olarak vadesine 7 gün, 30 gün ve 1 yıl kalan vadede TL satım işlemleri için ise sırasıyla yüzde 5, 10 ve 30 seviyelerine yükseltmiştir.

Diğer Düzenlemeler	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
2 Haziran 2020	Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) 33/673 sayılı Kararı ile serbest (döviz) fonlara ilişkin aşağıdaki özel esaslar belirlenmiştir: -Serbest (Döviz) fonların portföylerine Hazine ve Maliye Bakanlığı ile yerli ihraççılar tarafından döviz cinsinden yurt dışında ihraç edilen borçlanma araçları ve kira sertifikaları sadece ilk ihraç aşamasında satın alınarak dâhil edilebilir. Bu araçlar yurt dışındaki ikincil piyasalarda yapılan alım işlemleri ile fon portföylerine dâhil edilemez. -Serbest (Döviz) fonların portföylerine dâhil edilen Hazine ve Maliye Bakanlığı ile yerli ihraççılar tarafından döviz cinsinden yurt dışında ihraç edilen borçlanma araçları ve kira sertifikalarının toplamı fon toplam değerinin yüzde 30'unu aşamaz. -Serbest (Döviz) fonların portföylerine dâhil edilen Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından döviz cinsinden yurt içinde ihraç edilen borçlanma araçları ve kira sertifikaları için azami yatırım sınırı bulunmamaktadır. -Serbest (Döviz) fonların portföylerine fon toplam değerinin en fazla yüzde 3'ü oranında yabancı varlık ve işlemler dâhil edilebilir.
3 Haziran 2020	31144 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı kapsamında Serbest (döviz) fonlarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları için stopaj oranı yüzde 15 (önceden yüzde 0) olarak belirlenmiştir.
13 Haziran 2020	SPK, İpotek Finansmanı Kuruluşlarının ihraç limitini sermayelerinden bağımsız hale getirmiştir. Ayrıca, söz konusu kuruluşlarca yapılacak borçlanma araçları ihraçlarında 2021 yıl sonuna kadar Kurul ücreti alınmayacağı ve sonrasında da ücretin yarısı oranında tahsil edileceği kararlaştırılmıştır.
1 Temmuz 2020	SPK BIST-30 endeksinde yer alan hisseler için açığa satış yasağını kaldırmıştır.
8 Ağustos 2020	31207 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararıyla, Bankacılık Kanunu uyarınca finansal kuruluş faaliyeti kabul edilen faaliyetlerden en az birini yapan yurt dışında mukim kuruluşlara yapılan kambiyo satışları kambiyo muamelelerinde satış tutarı üzerinden alınan yüzde 1 oranında vergiden istisna tutulacak işlemler arasına alınmıştır.
30 Eylül 2020	31260 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararıyla kambiyo işlemlerinden alınan BSMV yüzde 1'den binde 2'ye düşürülmüştür.